~~29~~
35

Thyp 34

Pronosticatie in for=me vā Prophecie/beginnēde vandē Jare ōs Heeren M.CCCCC.eñ.xxxi.te looue eñ ter eeren den alder doorluchtich=sten Keyser Carolus die vijfste vā dien name\geboren in die triumphelike stadt van Ghendt\int gulden iaer.xv.c.opten.xxiiij.dach van Februario\welcken dach nyet genoemt ost getelt en wort want het was in anno bisextili\ghecalculeert door Meester Salomon de Jode\Medecijn ter eeren Goods ende der stadt van Ghendt.

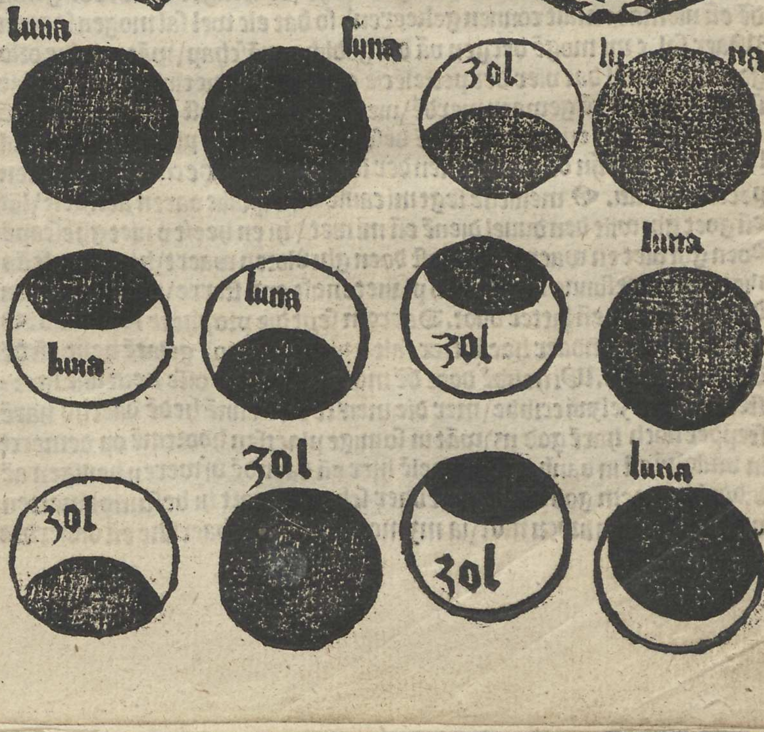

BIBLIOTHECA THYSIANA

Alvoren biddende eñ

vresende der genaden Goods almachtich dat hi mijn
werckē wilt stellen na dat salich sal zijn eñ dat ic niet en dole vādē rech
tē wech / so heb ic voor mi genomē te pronosticerē wt die hesde ō waer
heit eñ sal mijn fondacie nemē wt die prophecie Hesdras / Ezechiel / A
bacuc ende met den coninclijcke Prophete dauid / Alsoo ic nv drie iaren
lanck ghedaen hebbe maer nyet op sulcke lichtueerdighe manieren.

Vi hebbē inden eerstē door den mont vandē
iiij. Esdre xvi. Iere. vi. prophete Hesdras beginnēde aldus. Cleet v ghi menschē
inz sackē / stroyet asschē ouer v thoont rouwe eñ leetscap
vā uwē sondē / wāt v zijn nakenden veel tribulatiē. O ba
bilon / o Babilon / o Asia / o Asia. Babylon is also veel te
seggē als een plaetse der sondē. Asia is te v̄staen tderdē deel der werlt
dwelc zijn die vā Oosten eñ noort oosten hē streckende tot Egyptē het
welcke is te v̄staen de geheele werlt so dz ic hier in begrype de Turckē
also wel als die kerstenē. Hesdras seyt alsmē meynē sal te hebbē eenē
eendrachtigē pays accoort eñ volle iaer schare so sald opriisen inō wra
ken gods vā orloge sterfte eñ dierē tijt / sweert gods der oorlogen is in
Johe. ii. vresen getogen te werdē / tvier der sondiger wrakē der pestilenciē is na
amos. viij kende eñ nyemāt en salt connen gebluschē / dē honger sal werdē geson
Ezechie 4 dē eñ niemāt en salt connen gekeeren / so dat elc wel sal mogen seggen
Psalmo Waer sal ic mi mogē bergen vā die godlike grāschap / wāt wie die orlo
lxxviij. ge ontgaet / sal dat vier der pestelēcie geuoelē / eñ diet indē eenē ōtgaet
salt inden anderē gewaer werdē / niemāt en sal troost aen eenē anderē
vinden / niemāt en v̄wondere hē deser toecomender plagen wāt ten sul
len andꝰs niet sijn dā penitentien der sondē. Sinte Bernaert seyt inden
persoon christi. O mensche segt mi cause vā v qualic varen aen siele / lijf
eñ goet ghi wilt den duuel dienē eñ mi niet / hi en heeft v niet ghescapē
doen ghi niet en waert noch v̄loost doen ghi v̄loren waert / hi en heeft ōs
niet v̄lost met sonne mane noch planeten oft andꝰ sterre / mer met sinen
dierbare bloet eñ bitter doot. Daerom seyt die prophete Ieremias. O
Iere. ii. vermaledide sondaer hoe bitter salt v zijn dz ghi god gelatē hebt eñ dē
Esaie. i. duuel geuolcht. Wi hebbē door dē mont Esaie / die osse kent sinē mee
stere eñ die ezel zijn cribbe / mer die menschē en kennē hedē daechs harē
schepper noch harē god niet / wāt in somige plaetsen hoortmē op de merct
in brulostē eñ in banckettē / in spelē hier eñ daer dē v̄sweren heiligen aē
biddelikē naem gods ia niet opē baer schimpē wort hi bescimpt metten
volstē vingeren inden mōt / ia niet meer andꝰ oneerbaerlike eñ onwerdra

gelike sondē die ic niet en sou derren noemē. Also dzie wel met droeuen
geest mach seggē datmē nv vint rabauwē eñ rebellerē die bi na leuē
als beesten dit en is geen noot te proberen met eenige scrifture / maer
de experiencie ister getuge af niet vā mi allene / mer ooc vā geestelic eñ
weerlic die luttel of geē armē en sien te biechtē gaen of te sacramente
noch te misse noch te sermoen eñ alsmen ser siet so thoonē si alsulcke on
eerbaerheit dat iāmer is dz sulcke oneerbaerheit eñ onwerdicheit niet ghe
corrigeert eñ belet en wort. Ooc is te duchtē dz sulcke rabauwē comē
ondꝰ tdecsel vā trawāterye Jodē / Turckē / eñ Agarenē oft andꝰ vrem
de comē als broot bidders als blinde stōme eñ cruepelē eñ bespien is te
duchtē geheele landē eñ steden. Niet dat si alleen sittē op die stratē eñ
voor de kercken / mer come ooc stoutelic in die huisen eñ inde tauernen
als lāmen eñ cruepelen. Eñ hoe si tsachternoēs als si haer prouādē ge
haelt hebbē de cruckē op die schouderē leggē eñ gaen tot seuentien co
ninckrijckē waert slampāpen leuēde daer als beestē dz wetense die niet
veel min gesien en hebbē. Eñ die heere vā hier bouē diet al siet eñ we
tet eñ eens oordelen sal / dit zijn die schaepkens sonder wolle. Eñ alsoo
is te duchtē dat si vā niemāden gap geslagen en wordē. Ooc en ist niet
genoech dat dese sorte vā volcke so snodelic leeft maer eē goet woort en
hoortmē nauwe wt haerluder mont comē so voorś is / wāt een groote
sonde en wort nemmermeer alleen gedaen deen misdaet trecket dandꝰ
gelijc eenē rinck vā eender ketene dē andere trect / twelc al oorsakē zijn
ter toecomender plagen. Maer tis so die propheet Dauid seyt. Si glo
rieren als si quaet doē / eñ si verblidē in alle quade werckē. Vāden welc
ken Salomon ooc gescreuē heeft. Die bose als hi in die diepte der son
den gecomē is / so en acht hise niet. Paulus seyt ooc vā sulcke liedē datse
God ouer geleuert heeft in eenē verkeerden sin / dat si doen souden dat
niet en betaemt. Maer tis te vreesen dat dese zijn die ghene die Caym
eñ Iudas volghē metten verhardē Pharo. Die goedertierenheit goods
v̄draecht so dicwils den genē die sondicht op dat hi leetschap mocht crij
gen. Daer om staet op ghi kerstē mannen vandē slape der sondē / ende
doet open v oren eñ al v sinnē / eñ verstaet die woordē vandē prophete /
met grooter naersticheit / hi seyt. Om dat ghi dwoort Goods eñ die gebo
den des heren hebt neder geworpē in die gracht en ō onreynicheit eñ
verachtinge / eñ hebt ontfangē die oeffeninge der onduecht inder quaet Iere. xxiij.
heit sidi geheel wijs / listich / subtijl eñ voorsichtich indē sweetendē bloe
de der armer bedrucker / so leef di dat geestelic goet Christi in wellustic
heit des vleeschs verswelchde. Die onuerdrachlike eñ onuersadelijcke
begheerte der ouerspeelders en is geen mate / met alle die onbegrijpe
like ghiericheit / valscheit eñ ontrouwe / so dat door dese eñ deser gelijke
ontsprekelike booseyt die kercke is gewordē (is te duchten) een roof
huys der dyeuerye eñ moortcule. Daer om seyt die propheete. Hi sal

Gene. xix. ouer den sulcken laten reghenen stinckende solfer\ reghen eñ wint des
Esaie. xxi. onweders niet alleen tijdelike plagen\ maer als geschien is op Sodoma
eñ Gomorra. Ooc spreect die here door dē mont Esaie. Ic sal wt gie
ten op v minen thoorne\ ic sal dat vier mijnder gramschappen op v bla
sen met donr eñ blixem hagel eñ duysternissen Daerom cleet v mz sac
kē des rouwē\ der penitentien \ eñ vandē minste tottē meestē loopt dē
herē te gemoete met weenē eñ clagē eñ het mach gescie dat hi uwer
Psalmus. xcviij. sal ontfermē\ gelijc hi ouer die Nineuitē gedaen heeft. Moyses, Aarō
eñ Samuel met desen drien heeft god gesprokē eñ haerlieder bede ver
hoort\ nochtās heeft hi haerlieder ouertredinge gestraft eñ gepinicht\
wāt moyses sondichde bi dat kijfwater daer om en mocht hi niet gaē
int lant vā beloften. Des gelijcke Aarō doe hi dat calf maecte\ eñ Sa
muel sondichde daer in dat hi sijn kinderē v'suymde te lerē. Heeft god
sulcke mannē niet gespaert \ so moghē wi wel toe sien die wandelen in
Petri. ij. gods tegenwoordicheit. Daerom seyt die propheet\ wacht v voor die pe
Gene. vij. Psalm. xx. stilencie der duysternissen eñ voor de siecte die indē middach v'derft Eñ
wildi v niet bekerē \ so sullē die daghē der droefenissen haestelijc toeco
mē vandē welckē aensichte ghi vlien sult\ ghi sult aenroepē die vloedē
der wateren met de hoochte der bergē dat si v willē bedeckē\ daer sal
alsulcke geschrey onder den christenē opstaen dat si deen tot dē anderē sul
len segghē\ twaer goet dat wi niet geborē en warē\ eñ daer sullē men=
schē zijn die de woordē vā desen propheete v'smadē eñ vachten sullē eñ
daer en is nz sekerder dā dese droefheit voorseyt Eñ noch v'uaerlike ouer
somige duytsche landē met and' veel diuersche nacien\ daer wel af ghe
sprokē mach wordē Sinte Peeters scheepkē is aen veel rootsen ouer
mits weder spannicheit geheel gescoort. Al ist nochtās dat de natuerlij
ke toeuoeginge voor fabulē gehoudē wort. Nochtās en mach die ordi
nācie gods niet falgierē\ wāt si gesprotē is wt den boesem der heiliger
drieuuldicheit. Ic segge v inder waerheit ist sake dat die duytschen nz aen
en vallen met den groten Arent so sullen onder hē lieden opstaen hitti=
ghe oorloghē eñ twedrachten eñ dan sal comen den Turck eñ sal wil
len destrueren mysen\ Duryngh e \ hessen so merlinus seyt ouermits
der welcken die Keyserlike maiesteyt wel mocht belast werden mz so
mige ongeual zijns lichaems eñ dat van wegē der coniunctien Jouis in
Scorpio. Desgelijcs sullen ooc andere heren eñ voorsten des Roomscē
rijcks; met diuersche swaricheдē belast werdē vā haren ondsaten mer
het en sal niet lange dueren. Ende die Key. maie. sal veel herwaerts
eñ derwaerts moetē zijn eñ veel corte reisen doen eñ luttel rusten heb
ben door den welcken is te vermoedē dat als dan dat geestelic sweert
niet meer so lanc so breet eñ so scherp snijden en sal gelijct het aldus lā=
ghe ghesneden heeft.

In des; n tijt sal die sonne haer schijnsel eñ licht verliesen. iij. punctē
groot eñ een half eñ dat op eenē vrijdach na sinte Bartelmeus dach te
een vre oft daer ontrent eñ Leo sal den ascendent hebben twelc ōs be
teekent groote bloetstortinghe met veel ongehoorde orloghē twelc de
vā Oostenrijc wel ghewaer sullen werdē met meer andere naciē wāt
dye Turc sal comē eñ willen destrueren Mysen\ Dueringe\ hessen\
so Merlinus seyt. O ghi christē mannē druyt dese toecomende plaghe
in v hertē. Ic sorghe biden leuende god dat in corten tijdē sal wesen dē
tijt der droefnissen daer die heilige prophecien in veruult sullen wordē
eñ die christene kerckē sullen gedestrueert werdē. Ic sorghe dat in ōs
christenē geschien sal dat dē Joden geschiet is in harē homoet als si sa
ghē eñ hoorde vreemde eñ wonderlike dingen aendē tempel. Si sagē
een ridder inde locht met guldē stoelē eñ spiesen\ inden tempel gods sa
gē si wonderlike eñ v'schrickelike vertoninge eñ si verachtent alle te sa=
men. Ten laetsten so wort indē ingāc des tempels gehoort eē stemme
Wi willen vā hier\ eñ seer corts daer na so vergint dat Joetsche volck
eñ al haer rijc. Ic sorghe gelijckerwijs als die stemme seyt. Wi willē
vā hier bedict af getogen die godlike genaden vandē Joetschē geslach
te eñ als god sulcke dinghē liet geschiē in Jerusalē\ ia in die hooft stadt
vandē Jodē. Desgelijc geschien nv bi ōs eñ sonderlinge in somige duyt
sche landē twelc thooft der christenheit is. Ic sorge datter groot onge
val geschiē sal ind' heiliger kerckē. Ic sorge dat wi noch in dat ingeual
der droefenissen v'drincken sullē daer die v'uloecte Joden in verdronckē
zijn ic sorghe voor dat woort dat sint Jan seyt indē Apocalypsis. Babilō
die grote stadt is geuallē eñ si heeft met den wijn haerder oncuysheyt Johan. xiiij
alle heydenē gedrenct\ eñ noch eens seyt hi. Die grote stadt vā Baby
lon is geuallen eñ is eē woninge der duuelen gewordē eñ haer coopliu
den zijn rijc gewordē\ eñ hi seyt\ wee die grote stadt Babylon de sterc
ke stadt\ op een vre is oordeel comē. Daerom wee dē herders die hem Hiere. xix.
seluē voedē dat bloet is in uwē handen eñ vā uwer hant salt weder ge
eysschet wordē totten wtersten quadraet toe van tgeen dat si behoren te
doen eñ niet gedaen en hebben. Daerom sorge ic dat onder dese grote
stadt Babilon veel zijn die de oorsake vā Herodes eñ Pylatus nemen
eñ oproere te maken om des tijdelijcs gewin eñ heerschapie wil die si
sorgen te v'liesen\ alsō is Christus een oorsake gheweest om oproer te
makē in zijn eyghē lant ouer de ontsculdige kinderkēs wāt hi sorchde
dat Christus coninc worden soude eñ by dien zijn rijcke te verliesen eñ
stelde daerom so grote bloetstortinge. Ic sorge datter nv ter tijt noch ve
le vā dien is. Waer op die here spreect. Die princē der heydenen heb Math. xx.
ben ooc macht ouer die heydenē\ mer ghi liedē en sult also niet zijn\ ma
ket ghi dat somige geestelike prelatē wijs \ die nv der seluer waerlike
macht hebbē\ landē\ steden\ luydē\ ia graeffschappē eñ hertichdommē
soo veel hebbē dat si den waerlike princē nauwelike en gelijcken. Niet

Actuū.xx. dat ic die ouerhz mispriſe met zeer grotelic loue eñ pryſe \ wāt dat ſelſde
Euangelion dat haer die waerlike macht ontſeyt eñ neemt mat int.xx
dat ſtelt claer die waerlike macht eñ ouerhz in eñ gebiet dit ſterckelic te
ondhoudē \ gehoorſaem eñ onddanich te zȳ als vā god ſelue geordineert
om die goede te beſcuddē eñ de quade te ſtraffen eñ ſo wie dit wedſtaet
Roma.xiij die wedſtaet gods ordinācie \ wāt gods dienaer is hi ōv int goede \ maer
doet ghi quaet ontſiet v dā wāt hi en voert dat ſweert nz te vgeefs ond
welcke ſubiectie ons God ſeluer geſtelt heeft dat ſelue onderdanich te
ſijn ende ſeyt ſo claerlijc omnes omnia niemant wtgeſloten gheeltelijck
noch waerlijc \ gelijc Chriſtus dat ſelue voort geleert heeft. Betaelt tol
eñ tribuyt. Niet te min alle die prophecien ſeggē eñ accorderē eendrach
teliken hier dat die heilige kercke eñ tkerſtē gelooue in duechdē gereſor
meert ſal worden eñ dan ſal god laten gheſchien alte grote plaghe met
grooten tweedracht tuſſchen den prelaten ende der heyligher kercken
ſo die prophecie van Hyldegardus ſeyt. ¶ Binnen deſen toecomende
tijt ſal die mane ooc wonderlike van haren lichte verlieſen.xiij.puncten
groot op eenen maendach na vincula Petri des nachts te.xij.vren in A
quario die aſcendēt.xviij.graden libra twelc ōs betekent ſond twiſel dz
als dan veel gemaecte goede eñ duechdelike ſtatuten eñ ordinācie ſcho=
ren eñ breken ſullē \ wāt in deſen tijt ſal een valſch propheet opſtaen dye
veel ſaken des geloofs met eenē goeden ſchijn af ſal doen. In deſen tijt
ſal die Key. maie \ ooc met ſwarichedē belaſt werdē vanden ſomige van
ſinen onderſaten eñ die ghevangeniſſen ſullen in alle plaetſen daermen
iuſtitie doet veruult werdē. Monniken nonnen eñ ander religioſen ſullen
eenē onſekeren ſtaet leuen \ cooplieydē eñ ander ambachten ſullen in de
ſen tijt in haer neringhe falgeren \ maer dye vrouwen ſullen ghelucki h
zijn in haer geboorte wāt ſi ſullen veel vruchten dragē \ Seer corts hier
na ſuldy noch twee vduyſterniſſen der Sonnen hebben eñ der manen
want die Sonne ſal bi \ vi.puncten groot van bouen tot beneden verduy
ſtert werden op eenen woonſdach te.ij.vren na die octaue Epyphanie \
na der noenen eñ die mane deſgelijc ſal haer licht verlieſen op eenen vry
dach na Pauwels bekeeringe ſmorgens te twee vren inden.xix.graedt
Leonis twelc geuen ſal groot ongeual den ghenen die op dye frontieren
vand zee woonen daer dat aertrijc dunſt is \ In deſen tijt ſalmen eenen
grotē val der Turckē ſien eñ de Key. maie \ ſal grotelic domineren wāt
hi ſal ſomige lantſchappen eñ heerſchappie vercrigen eñ alle zijn edelen
ſullen zeer geluckigen ſtaet hebben eñ dat in voorſpoede met haren on=
derſaten. Maer die geeſtelike ſullen onderlinge twiſtich zijn vā weghen
der kercken eñ der ſeluer goeden wille. Coopluden eñ andere ambach=
ten ſullen in haer neeringe groot gheluc hebben. Maer Italien \ Noor
wegen \ Denem..rcken ſullen met wat ſwaricheden belaſt worden. In
deſen ſeluen tijt ſa..n Vrancrijc eñ inde landen van Luyck eñ in ſomighe

Plaetſen vā Cleue een moordadighe peſtilencie opſtaen eñ regneren eñ
zeer corts hier na oft om deſen tijt ſal den ganſen Rijn ſtroom in twee=
drachte ſtaen. ¶ In deſen ſeluen tijt ſal die Sonne haer noch eens ver
duyſteren wel.ix.puncten groot vā beneden tot bouen op dē.ij.vridach
na Paeſſchē na der noenen te.iiij.vren eñ.xij.graden van Piſces ſal hē
den aſcendent verthonē \ dwelc ōs beteekent eenen onderganc vā grote
machtige princen. Eñ in deſen tijt ſal die crone vā Bemen ledich ſtaen
eñ dat door grote ongehoorſaemheit eñ iammer vanden onderſaten.
Daerom wie ſalt der roeden wijten datmē daer mede geſlaghen wort.
Daerom ſpreect die here. Ic wil haer ouertredinge metter roeden be=
ſoecken eñ dat metten ſweerde der oorloghen peſtelencie eñ dieren tijt.

In deſen tijt ſullen die prelaten der kercken wat ſwarichedē hebben
eñ teghē malcanderen opſtaen ter cauſen vā diuerſche ſaken dye ic ach=
ter laet eñ God beueel \ maer aenmerckē dat woort dat die conincklicke Amos.8. Pſalmo ij
propheet David ſeyt. Hi ſeyt die conīngē int lāt heffen hē op eñ de raets
heeren houdē raedt met malcanderen. Pylatus \ Herodes \ ſchriuen eñ
Phariſeen \ Annas eñ Cayphas \ deſe waren onder malcanderē cōtra
rie wāt een yeghelijck ſocht dat ſine eñ waren verſcheydē met haet nijt
twiſt eñ oorloghē \ nochtans waren ſi eendrachtich om Chriſtū te doodē
oft god ghaue datmē alſulcken nyet meer en vonde. Daerom ſeyt dye Eſaie.xiiij.
propheet. Si dooden die ſielen die niet en ſteruē \ Maer hoe ydel dat ſi
nader ſielen zijn ſullen ſi ſien wāneer ſi beclaghē ſullen dat haer lampen
ſonder olye zijn eñ ſonder licht dye hē ter auonturen no beroemē \ dat ſi
onſe licht zijn. Daerom ſeyt dye propheet dat ſi ydel zijn eñ vblint waer Pſal.lxi.
datmenſe leyde in eē waghe teghē dye ydelheyt ſi ſoudē hooghe in dye
locht vlieghē eñ veel lichter zijn dā dye ydelheit. Totten welckē die pro
phete Eſaias ſpreect ghi princen vā Sodoma eñ ghi volck van gomor= Eſaie.i
ra hoort des heerē woort om dye zondē vā minen volcke ſal ic laten reg
neren ypocrijten.&c. Laet ōs voor een exempel nemē die grote eñ won 4.Re.19 Eſaie.37.
derlijcke plaghē daer die engel goods op eender nacht verſlaghē heeft
in dye tenten vā Aſſyrien hondert eñ.lxxxv.duyſent mannē ghelijc daer Eſaie.iij
gheſchreuē is van een generael vonniſſe dwelc is ten wterſten dage dat
wterſte oordeel alſo iſt ſonder twiſel gheſchreuē vā een generael plaghe
der zondē op deſe werelt ſonderlinghe ſeyt die prophecie van Abacuck \
da. alle die macht ſal vergaderē op een groot breet velt dat daer ſulcke
bloetſtortinge ghebuerē ſal meerder dan oyt tot eenigē daghe gebuert
is \ wāt al dat quaet bloet ſalder verſlaghē worden eñ yeghelijck ſalder
nochtās willen weſen ten ſtrijde \ hi ſeyt dat tderdendeel der werlt daer
doot bliuē ſal. Wāt na Eſdras prophecie ſchijnt dattet ſulcke beroerte
comē ſal generalijc ſulcke benautheyt eñ iammer dat dye aerde onghe=
effent bliuē ſal \ die boomen ſullen vruchtē draghen eñ men en ſalſe nyet

af doen\dat coren sal gesaept wordē eñ het sal rijpen eñ menen sals nz
mapen. Eñ hi sept met claren wtgedructe woordē. Die vrouwē sullen
weenen wāt si sullen haer mannē mettē swaerde verliesen. Eñ Alon
fresant sept dat in dien tijt die kerstenē veel te lijden sullen hebben van
gods oorloge sterfte eñ dierē tijt\eñ daer sullen comen wint lant vā Eu
ropen eenē alsulcken regē\wint eñ tempeest so dat in somige plaetsen
luttel menschē leuende bliuē sullē\eñ dit onweder sal comē wt dē noor
den\eñ daer sullender tsauons veel gesont slapē gaen diemē smorgens
doot vinden sal\eñ daer slupt hi zijn prophecie mede.

In desen tijden sal dat Pausdom ledich staen eñ die Kepser sal hē on
derwinden eenen Paus te ordinerē eñ te setten die welcke die Kepser
metter heiliger kerckē vereenighen sal eñ sal eē man vā groter weer
den zijn eñ sal gheset werdē inden stoel vā Roomen als een Paus. Hy
sal teniet doen veel leens\renten ende verbieden lichtueerdighe cle
deren ende ander wtwendighe lichtueerdicheit. Ende dat die vrou
wen eerlijcken sullen gaen sonder gout siluere oft edele ghesteenten te
draghen ende sal ghebieden dat Euangelion te prediken maer hy sal
nyet langhe leuen.

In desen tijt oft daer omtrent salmen hooren eenen wonderlijcken
val der Turcken. Want onder hem lieden sal eenen twist oprijsen bin
nens lants eñ met menigerhande benautheit sullen si beuanghen wor
den. Want die opstrydinghe Saturnus wonderlijcken met hē lieden
wercken sal\thooren\ongheluck\alsoo dat dye Turcken luttel moets
meer hebbē sullen die kerstenē te besoecken oft te beuechten. Die gee
stelijcke oft de ander religiosen sullē onderlinge twistich zijn waer door
dat veel Princen ende oversten een oorsake nemen sullen dat te reme=
dieren\so dat sulcs niet veel meer ghebueren en sal\so dat lichtelic ge
bueren soude dat diuersche secten verandert ende te nyet ghedaen sul
len werden\dies luttel vermoeden. Want veele die nu mepnen dat si
op eenen herden steen haer fundament ghelept hebben\sullent beuin
den op een duf sant voorwaer.

Alsmen met verwonderen alle ghebreckelicheit van alle staten ter
herten nemen wil\soo can men lichtelijc begrijpen die vreeselike toe co
mende plaghen\die welcke dicwils ghesondē worden vandē ghenadi=
ghen God\waer door hi ons wil supuerē vā dat quaet datter misdaē
is\of dat hi ons af trecken wil van tghene dat daer misdaē mocht wor
den\oft om ons te gheuen een oorsake tot meerder duecht om peniten
tie te doen. Twelc ons vermaent die heilighe propheet Jonas. Hi ver
maent claghelijcken allen christen menschen om penitentie te doen die

welcke terstont die gramschappe ende thoorne gods nederlept twelc
wel ghebleken is in die conincklijcke propheet Dauid. Hi was een Co=
ninc eñ een Propheet\hi was een man na dat herte gods\wt zijn ge=
slachte was Christus beloofft\eñ in hoe stinckende eñ menigherhāde
zonden is sulcke een man ghevallen. Hi hoorde vā die propheet Natan
die kennisse ende vermaninghe zijnder sonden\ende het dreyghen des
heeren. Ghi sult steruen. Dauid heeft dese toornicheit\goods met
weynich woorden ghekeert in barmherticheit\segghende. Jck heb
be den heere gesondicht. Ende terstont sept Natan. Die heere heeft
v zonden ouer ghestelt\ghi en sult niet steruen Des ghelijckē Ezechi=
as\die hoort aldus door den mont Esaie. Ghi sult steruen eñ niet leuē
Ezechias wort zeer weenende. Die propheet den doot ghebootschapt
hebbende\en was nauwelijc die helfte vander zaelden wtghegaen\die
stemme des heren roept. Keert weder\segt hem hi sal leuē ende niet
steruen. O hoe cort is die stemme van ontfermherticheit. Ghi sult le
uen eñ niet steruen. Voort dat Cananeesche vrouken\die roept. Hee
re ontferm v mijnder. Ende terstont wort haer dochter ghesont. Jck
derf wel seggen op dautoritept van Job eñ vanden Apostelen. Dat de
aerde niet alleen vol en is van tontfermherticheit\maer ooc die heme
len ende helle. Wie heeft opt gheroepen. Jesus ontfermt v mijnder
hy en heeft terstont ontfermherticheit vercreghen. Daer om laet ōs
tot god keeren eñ zijn ontfermherticheit aenroepē/wāt de ppheet seit
Dat eynde der werelt naect want die menichte der droeffenissen sal bi
cans oft sonder bicans gheheel kersten rijc ouer gaen vanden welcken
ic eēs deels begrepen hebbe. Ende si die hier na volghen na desen sal
comen den laetsten Turc\ende sal vanden gheslachten der Agarenen
zijn\ende zijn adherenten zullen Agarenen gheheeten worden. Dese
en sullen gheen hupsen timmeren maer als wilde lieden repsen ende
ligghen in tenten pauweloenen ende leuen van roue ende ouerdaet.
Eñ nemē wat hem ghewordē mach vandē kerstenē teghent noorden
ende in thoorne eñ in gramschap sullen si te bouen gaen in alle die boos
heit der wilder beesten\hoe wel nochtans onlanghe dueren oft regne=
ren sullen\ende sullen te nyete ghebrocht worden vanden onuerwinne
lijcken Kepser Karolus die vijfste ende van sinen bloede. Ende des
Turcs verheffinghe sal hi te neder doen vallen ende alle zijn lantschap
pen sal hi totten kersten gheloone brenghen ende die onder dat teekē
Sagittarius sijn\sullen in dese destructie die ouerhant nemen ende sul
len in dese sake te bouen gaen alle andere kerstenen. Jc soude wel veel
meer vandē alder doorluchtichste Kep. maiestept seggē\maer ick en
soude so veel niet moghē segghē daer en sal meer af vallen\wāt hi sal
de meeste vrolger zijn ō turckē oft ongelouiger die opt was in.cccc. iarē
Item ooc een Sibilla Cumana die sept ende accordeert met Mer=

lauus tot den geest der prophecien\corts na dat zijn sal. F. die derde W
die seste eñ so voort. ꝛc. So salmen zeer corts verwachten grote ver=
anderinghe in die werelt met wonderlijcke teekenen ende verscrickeli
ke verdupsternissen der Sonnen ende der Manen\dwelcke voor mijn
voornomen anders niet zijn en sal den vele ende diuersce Eclipsen der
Sonnen ende der Manen \ die welcke ghi meer eñ ouervloedelijcker
ende vreeselijcker hebben sult bi onse Keyserlijcke Maiesteyts tijdẽ\
dan binnen hondert iarẽ geebuert is. Sonderlinge beuinde ic vã twee
vreeselike Eclypsen der Manen so dat die Mane tweemael binnẽ ee
nen iare zeer vreeselijc haer licht verliesen sal ende van bouen tot bene
den gheheel verdupstert werdẽ\eñ dese Eclipsen sullen alle sectẽ der
aerden eenen grouweliken stoot geuen dwelc sonď twifel gebuerẽ sal
Int iaer. xxxvij. sal die eenen Eclipsis ghebueren donderdaechs na
Sinxen tsauons te. viij. vrẽ. Die tweede Eclipsis sal zijn tsaterdaechs
na sinte Martens dach tsmorgghens ten drie vren. Welcke influenciẽ
der beyder Eclipsen ons beteekent groote beswaernissen des gheeste
liken staets\ende sullen also verre als den cyrckel strect onder hem lie
den in alle plaetsen grouwelijcke droeffenissen douerhant nemen Ooc
zuldi aenmerckẽ een figuere inden Apocalipsis int. xiij. capittel beghin
nende aldus. Et vidi de mare bestiam ascendentem. ꝛc. Ic sach sept
sint Jan een beeste met seuen hoofden ende thien hoornen\ende op die
hoofden thien diademen\ende op die hoofdẽ hadde si die namẽ vã blas
phemien. Bi deser beesten verstae ic den vermalediden Machomet\
die welcke beestich was in zijn leuẽ ende den volcke beestelicke leerin
ghe gaf. Die welcke Machomet onder zijn subiectie ghetrocken heeft
vij. dalder edelste conincrijcke vanď werelt die leeft die macht verstaẽ.
Dese prophecien vanden Apocalipsis is ghescheit ende ten eynde ge
comen. Daeromme zijn wi verwachtende alle eens deels dese geschie
denissen biden loonelijcken Keyser Carolus die vijfste so voorsept is.

Hier na sal comen eenen goeden tijt ende een nieuwe informacie ghe
houden werden die langhe tijt dueren sal. Dan en sal iz meer gehoort
worden den naem vanden Turcschen Keyser.
In desen tijt salmẽ noch een verscrickelijcke verdupsternisse der zon
nen sien eñ dat op den tweedẽ woonsdach na Paesschen tsmorgens te
Machi. 4 vijf vrẽ. 27 in graet dat leuẽde tekẽ Aries. Ic geloue dat si in sulcke ma
nieren verdupsteren sal dat sulcs niet veel ghehoort oft gesiẽ en is ghe
weest in veel iaren. Dwelc ons beteekent dat veel Coninghen eñ Prin
cen te samen in een conincrijc sullẽ regerẽ. Dan sullen si sept die prophe
te haer sweerdẽ tot ploech ysers maken ende haer glauien tot spaeẽ
Esaie. ij. ende elc sal onder sinen wijngaert sitten ende niet meer leeren vechten

Daer na sullen die verblinde Joden weten door dye verthooninghe
haerder boecken ende dat sonderlinghe door die prophecie Jacobs Ge
nesis int. xlix. dat Messias lange tijt gheboren is gheweest daer door
si tot nu toe meynden ende hoepten dat hi noch comen soude. Welcke
prophecie claerlijcken sept aldus. Als Messias comen sal ende ghebo=
ren wort so sal vanden Joden genomen worden dat septer dat conincli
ke croone ende si sullen gheregeert worden vanden Roomschen rijcke.
Dwelc ghesciede na die doot Christi door Titum ende Vespasianum
diese onder den Roomschen rijcke ghebrocht heeft. Ende daer sullen
dan noch veel verclaringen der Joetscher boecken den Christenẽ door
die ordinancie Gods gheopenbaert worden. Want se gheen prophecie
oft toecoemste vã Messias meer en weten te vindẽ so sullen si hẽ na de
sen Turcsche destructie totten Christen ghelooue gheuen eñ met groo=
ter neersticheit dat heilighe Euangelie aenveerden. Ende dat is dye
meninghe ende goeden wille van onsen ghenadighen Keyser ende goe
dertieren princen. Niet alleen metter herten maer ooc mettẽ werckẽ
in wiens handen God ghesett heeft so vele costelijcke ende excellente
landen\op dat het onbevlecte naecte woort Goods ongheemenct ghe
predict worde in allen sinen landen totter eeren Gods ende salicheyt
der menschen. Waer wt dat blijcken sal soo ic hope dat alle sine onder=
saten eenen moet begrypen sullen om gods ende des keysers wille te
volbrenghen om cloeckelijcken dat Christen ghelooue te vermeerderen
Ghebenedijt si die vre als ons dat toecoemt ende ghebenedijt moeten
v allen zijn die wtuercoren diet vorderen sullen in allen plaetsen ofte
nacien daerom laet ons altesamen eendrachtelijcken bidden\datter
Goods eere ende onse salicheit in mach verworuen worden\ met vre=
de der conscienciẽn\want die heere weet wat wi voor een maectsel zijn
ende hi ghedenct dat wi stof zijn.

Esaie. xlix. Sapientie. i.
Welck vreese den grooten dach des heeren
want hi is hier na bi.

¶ Gheprent Thantwerpen binnen die Camer poorte inden Mol
bi mi Henrick Peetersen van Middelborch. Int iaer ons
Heeren. M. CCCCC. Ende. XXXI.

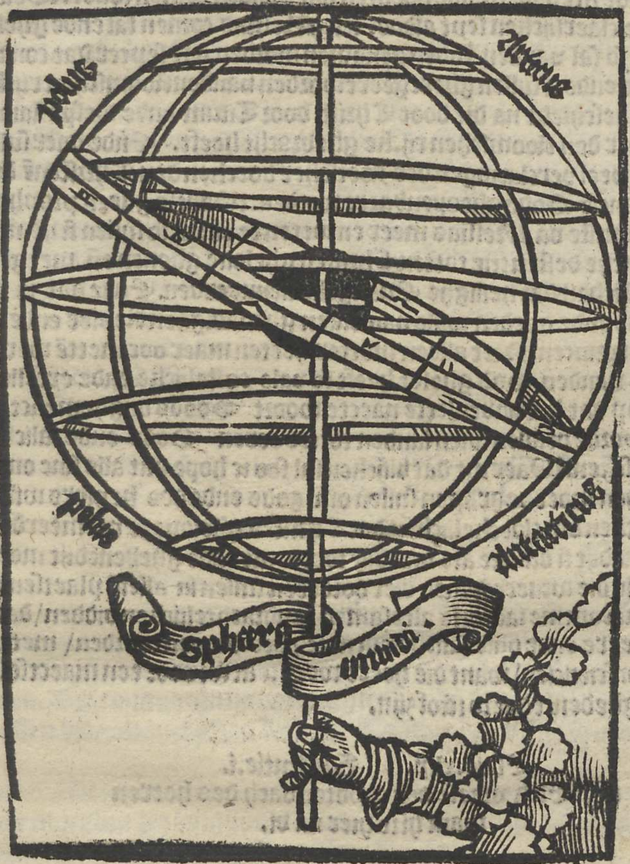
polus
Arcticus
polus
Antarcticus
Sphera mundi.